

Рішення спеціалізованої вченої ради про присудження ступеня доктора філософії

Спеціалізована вчена рада ДФ 70.895.024 Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова, м. Хмельницький, прийняла рішення про присудження Грицишиній Ларисі Валеріївні ступеня доктора філософії з галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 Право на підставі прилюдного захисту дисертації – «Припинення шлюбу в сімейному праві».

«17» грудня 2022 року.

ГРИЦИШИНА Лариса Валеріївна, 1981 року народження, громадянка України. Освіта вища: у 2003 р. з відзнакою закінчила Львівський національний університет імені Івана Франка за спеціальністю «Правознавство» і здобула кваліфікацію магістр права.

Заступниця декана юридичного факультету – керівниця навчального відділу юридичного факультету Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова.

Аспірантка Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова. Дисертацію виконано у Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова, м. Хмельницький.

Науковий керівник: **ВАТРАС Володимир Антонович**, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри цивільного права та процесу Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова.

Здобувачка має 14 наукових публікацій, зокрема: 4 (чотири) наукових статті у журналах і збірниках, що входять до переліку фахових наукових видань України, 2 (дві) статті в періодичних наукових виданнях інших держав, які входять до Організації економічного співробітництва та розвитку та/або Європейського Союзу з наукового напрямку, за яким підготовлено дисертацію здобувача (Visegrad journal on human rights, UE), 8 (вісім) виступів та доповідей на міжнародних наукових і науково-практичних конференціях:

1. Grytsyshyna L.V. The regime of separation of couple in the family law of Ukraine as one of the ways of termination of marriage. *Visegrad journal on human rights*. 2020. №6. С.132-138. URL: https://journal-vjhr.sk/wp-content/uploads/2021/03/VJNR_6_1_2020-.pdf

2. Грицишина Л.В. Припинення шлюбу шляхом розірвання в сімейному праві України. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2020. №6. С.34-37. URL: http://www.pjv.nuoua.od.ua/v6_2020/9.pdf

3. Hrytsyshyna Larysa. Grounds for ending of marriage in states of the world: comparative and law research. *Зарубіжний науковий журнал «Recht der Osteuropäischen Staaten»* 2021. №1. С.25-31. https://www.uni-goettingen.de/de/document/download/f629b1d6da3dba5550f02aa720661f11.pdf/Re_OS%2001%20aus%202021.pdf

4. Грицишина Л.В. Правові наслідки припинення шлюбу за законодавством України. *Південноукраїнський правничий часопис*. №4. 2020. С.183-187. URL: <http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2020/4/33.pdf>

5. Грицишина Л.В. Розірвання шлюбу з окремими категоріями осіб у сімейному праві України. *Університетські наукові записки*. 2020. №5(77). С.57 - 63. URL: https://unz.univer.km.ua/article/view/77_53-63 DOI: 10.37491/UNZ.77.5

6. Грицишина Л.В. Припинення шлюбу за нормами міжнародного приватного права. *Юридичний бюлетень*. 2021. №19. С.41-47. URL : <http://www.lawbulletin.oduvs.od.ua/archive/2021/19/7.pdf>

7. Грицишина Л.В. Регулювання припинення шлюбу нормами міжнародного права. *Право як ефективний суспільний регулятор: збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Львів, 19 – 20 лютого 2021р.) Львів: Західноукраїнська організація «Центр правничих ініціатив», 2021. С.59-62.

8. Грицишина Л.В. Стан припинення шлюбів в Україні та його наслідки. *Європейський потенціал розвитку юридичної науки, законодавства і правозастосовної практики: збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Влоцлавек, Республіка Польща, 26–27 лютого 2021р.): Wloclawek, Republic of Poland : Cuiavian University in Wloclawek, 2021. С.70-73.

9. Грицишина Л.В. Правовий аналіз об'єктивних та суб'єктивних причин розірвання шлюбу в Україні. *Правове забезпечення політики держави на сучасному етапі її розвитку: збірник тез Міжнародної міжнародній науково-практичної конференції* (м. Харків, 5–6 березня 2021р.). Харків : Східноукраїнська наукова юридична організація, 2021р. С.26-29.

10. Грицишина Л.В. Особливості розірвання шлюбу з військовослужбовцями. *Сучасні проблеми правової системи та державотворення в Україні: збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Запоріжжя, 26 – 27 лютого 2021р). Запоріжжя : Запорізька громадська організація «Істина», 2021. С.34-36.

11. Грицишина Л.В. Історико-правові засади становлення інституту припинення шлюбу в сімейному праві України. *Актуальні питання та проблеми правового регулювання суспільних відносин: збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Дніпро, 5 – 6 березня 2021р.). Дніпро : ГО «Правовий світ», 2021. С.17-20.

12. Грицишина Л.В. Принцип свободи розлучення та його реалізація в сімейному праві. *Права людини в сучасному світі: проблеми теорії та практики: збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції «XX осінні юридичні читання»* (м. Хмельницький, 1 – 2 жовтня 2021). Хмельницький : Хмельницький університет управління та права ім. Леоніда Юзькова, 2021. С.152-154.

13. Грицишина Л.В. Щодо питання реєстрації розірвання шлюбу нотаріусами. *Управлінські та правові засади забезпечення розвитку України як європейської держави: збірник тез XXVI щорічної звітної наукової конференції науково-педагогічних працівників, докторантів та аспірантів ХУУПу імені Леоніда Юзькова* (м. Хмельницький, 12 березня 2022р.).

Хмельницький : Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2022. С.39-41.

14. Грицишина Л.В. Компаративний аналіз інституту припинення шлюбу за законодавством України та країн мусульманського права. *Актуальні проблеми юридичної науки: збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції «XXI осінні юридичні читання»* (м. Хмельницький, 6 жовтня 2022р.). Хмельницький : Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2022. С.133-134.

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради:

Рецензентка – докторка юридичних наук, професорка кафедри міжнародного та європейського права Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова **Вікторія Олександрівна КОЖЕВНИКОВА**. Виступ позитивний із зауваженнями:

«1. Дисертантка наводить аргументацію щодо доцільності повернення у СК України норми щодо розірвання шлюбу за заявою одного із подружжя в разі засудження іншого до позбавлення волі (сторінка 24 дисертації). Доцільно більш предметно розкрити висвітлену авторкою пропозицію, зокрема, в чому саме полягають обмеження (обтяження) права для одного із подружжя в разі засудження іншого до позбавлення волі та які проблеми запропоновані зміни в СК України здатні вирішити.

2. Запропоновано авторкою доповнити положення сімейного законодавства, а саме: норму ст.55 СК України частиною п'ятою такого змісту: «5. У випадку розірвання шлюбу дружина або чоловік можуть вимагати отримання компенсації в матеріальній формі від іншого з подружжя за виконувану ними під час шлюбу (спільного проживання) роботу з ведення домашнього господарства, виховання дітей тощо (сторінка 181 дисертації) Потребує більш повної аргументації, окреслена авторська позиція, з огляду на незрозумілість обчислення та доцільності стягнення грошової компенсації в матеріальній формі від іншого з подружжя за виконувану ними під час шлюбу роботу, яка по своїй суті здійснюється на добровільних засадах.

3. Авторка в дисертації наголошує, що реалізація права на вибір прізвища при розірванні шлюбу через збереження прізвища колишнього подружжя, обраного як загальне при вступі в шлюб, може порушувати його право на ім'я. У зв'язку з цим, необхідно передбачити в законі обов'язкове отримання згоди того з подружжя, чиє прізвище обрано для використання іншим з подружжя (сторінка 181 дисертації). Не достатньо обґрунтовано видається така позиція автора, оскільки у разі застосування законодавцем вказаного підходу, порушуються особисті права другого з подружжя.

Адже, зміна прізвища у зв'язку із реєстрацією шлюбу може втратити свій сенс лише у разі недійсності шлюбу. Згідно із ч. 5 ст. 45 СК України особа, яка у зв'язку з реєстрацією недійсного шлюбу змінила своє прізвище, вважається такою, що іменується цим прізвищем без достатньої правової підстави (ч. 5 ст. 45 СК України). Разом з тим, закон встановлює правило щодо визначення прізвища подружжя і у зв'язку з розірванням шлюбу. Згідно зі ст.

113 СК України особа, яка змінила своє прізвище у зв'язку з реєстрацією шлюбу, має право після розірвання шлюбу надалі іменуватися цим прізвищем або відновити своє дошлюбне прізвище. Виключення з зазначеного правила, могло б мати місце (як в окремих іноземних державах), лише в тому випадку, якщо б питання отримання згоди того з подружжя, чиє прізвище обрано для використання іншим з подружжя після розірвання шлюбу визначалось шлюбним договором (контрактом). Проте, положення чинного СК України обмежують чоловіка та жінку у такому суб'єктивному праві (регулюванні особистих немайнових прав умовами шлюбного договору)».

Рецензентка – кандидатка юридичних наук, доцентка, доцентка кафедри цивільного права та процесу Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова **Ірина Леонідівна СЕРДЕЧНА**. Виступ позитивний із зауваженнями:

«1. Додаткового обґрунтування потребує пропозиція авторки до законодавства щодо можливості встановлення для подружжя режиму окремого проживання строком від одного до трьох років. Зокрема, в контексті строку, чому від одного до трьох років та доцільність встановлення мінімального строку (один рік) (параграф 3.2.).

2. В параграфі 2.3. дисертантка вказує на доцільність повернення у СК України норми щодо розірвання шлюбу за заявою одного з подружжя в разі засудження іншого до позбавлення волі на строк не менше п'яти років. Виникає запитання чи не будуть порушуватися особисті немайнові права засудженої особи із поверненнями цієї норми.

3. Спірним є підхід авторки, що реалізація права на вибір прізвища при розірванні шлюбу через збереження прізвища колишнього чоловіка (дружини), обраного як загальне при вступі в шлюб, принципово порушує право на ім'я іншого з подружжя, зокрема необхідність передбачити в законодавстві надання згоди того з подружжя, чиє прізвище використовувалося як спільне у шлюбі, на використання колишнім із подружжя такого прізвища після його розірвання. Потребує додаткового обґрунтування положення щодо того чи не буде порушене особисте немайнове право на ім'я тієї особи, яка змінила прізвище під час реєстрації шлюбу (або пізніше) або обрала подвійне прізвище (анотація).

4. Авторка детально розкрила питання щодо підстав припинення шлюбу, однак при цьому не достатньо уваги приділено процесуальному порядку розірвання шлюбу в судовому порядку, зокрема в порядку позовного та окремого провадження.

5. Спірною є пропозиція внесення змін до ст.109 СК України, відповідно до яких поряд з іншими питаннями, що розглядаються судом при розірванні шлюбу, слід вказати порядок здійснення батьківських прав(встановлення місця, часу, тривалості зустрічей дитини з тим з батьків, хто проживає окремо, можливість прийняття в певних випадках рішення одним з батьків (параграф 3.3.). На нашу думку, при розгляді справи про розірвання шлюбу в порядку окремого провадження вище вказані питання не можуть бути вирішені

додатково, оскільки до суду подаються чітко визначені документи (спільна заява подружжя та договори належної форми)».

Офіційний опонент – доктор юридичних наук, професор, провідний науковий співробітник відділу проблем приватного права Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва ім. академіка Ф.Г. Бурчака **Микола Олексійович СТЕФАНЧУК**. Виступ позитивний без додаткових до відгуку опонетки зауважень.

Офіційна опонетка – докторка юридичних наук, професорка, професорка кафедри цивільного права та процесу Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет **Марія Василівна МЕНДЖУЛ**. Виступ позитивний без додаткових до відгуку опонетки зауважень.

Голова ради – докторка юридичних наук, професорка, завідувачка кафедри цивільного права та процесу Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова **Світлана Дмитрівна ГРИНЬКО**. Виступ позитивний без зауважень.

Результати голосування: «За» 5 членів ради,
«Проти» НЕМАЄ.

На підставі результатів відкритого голосування спеціалізована вчена рада присуджує Грицишиній Ларисі Валеріївні ступінь доктора філософії з галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 Право.

Голова спеціалізованої
вченої ради ДФ 70.895.024

Світлана ГРИНЬКО